

Årsrapport for 2010

Pilegrimssenter Oslo

Behandlet i interimsstyre for Pilegrimssenter Oslo medio januar 2011.

21. januar 2011
Av senterleder Roger Jensen

Årsrapport

I departementets tildelingsbrev til Oslo bispedømmeråd (av 19.2.2010¹) står det anført at departementet ønsker en særskilt statusrapport per september 2010. I mail fra Oslo bispedømmeråd til Pilegrimssenter Oslo av 6. september gis retningslinjer for denne rapporteringen til bispedømmerådet. Her fremkommer det at rapportering skal skje med utgangspunkt i tre grunnleggende indikatorer og er å forstå som redskap for å avklare i hvilken grad senteret innfrir sin oppgave. De anførte indikatorer har som hensikt å måle: a) *utbredelse* (antall steder og aktører som blir involvert i samarbeidet om pilegrimssatsingen), b) *omfang* (antall og type aktiviteter) og c) *oppslutning* (antall vandrere). – Denne rapporten ble oversendt bispedømmerådet innen den fastsatte fristen.

I denne årsmeldingen er ikke informasjonen fra den særskilte statusrapporten dubleret. – Den særskilte statusrapporten legges ved som vedlegg. De indikatorer som bispedømmerådet særlig etterspør og som er lagt til grunn for den særskilte rapporteringen er heller ikke lagt til grunn for årsrapporteringen, da vandresesongen allerede var avsluttet da den særskilte rapporten ble skrevet og tallene i all hovedsak er uendret. I det følgende er det de særlige krav departementet stiller i sitt tildelingsbrev som legges til grunn, samt de særskilte føringer som er lagt for virksomheten ved Pilegrimssenter Oslo av interimsstyret for senteret. – Strategiplan og handlingsplan for 2011 er vedlagt til bispedømmerådets informasjon.

Ut over omfang legges det ikke føringer for årsrapporteringen fra bispedømmerådet.

Overordnet mål for pilegrimssenteret er som følger: *Å formidle informasjon og veiledning om pilegrimsvandring, arrangere fellesvandring og bidra til utvikling av veien og vandringen i regionen* (jfr. Prop 1 S for 2010 kap 320, post 84).

Som vedlegg til denne årsrapporten følger:

- a) Statusrapport av september 2010
- b) Strategiplan
- c) Handlingsplan for 2011

Generelt om status for arbeidet og kort om planer for 2011

Roger Jensen ble ansatt f.o.m. 1. juni 2010 som prosjektleder/daglig leder for å lede og iverksette etablering av Pilegrimssenter Oslo. Nære støttespillere i dette arbeidet har vært Anne Grete Hagen (sokneprest i Gamlebyen menighet) og Eva Kirkemo (frivillig medarbeier). Interimsstyre for senteret ble oppnevnt av domprost Olav Dag Hauge, og har foruten Hauge selv og Jensen, bestått av Torunn Laupsa (personalsjef bispekontoret), Anne Grete Hagen og Trine Skei Grande. Konkrete oppgaver og aktiviteter i oppstartfasen er det redegjort for i statusrapporten av september 2010, kort må fremheves arbeid relatert til langvandringen, etablering av kontor i Oslo Hospital, yrkesvandring, lokale vandring og sammenkomster,

¹ http://www.pilegrim.info/userfiles/2323302/fad_pilegrimskontor_tildeling_19.02.2010.pdf

møter med Pilotprosjektet og de daglige lederne ved de øvrige pilegrimssentrene.

Stillingen som daglig leder ble lyst ut 1. november med søknadsfrist 1. desember. Ved søknadsfristens utløp var det kommet 7 søkere, 3 ble innkalt til intervju. Roger Jensen ble tilbudt stillingen og takket ja til denne. Han tiltrer i full stilling 1. mars (arbeider i 20% stilling ved senteret i januar og februar).

Året 2011 blir et spennende år for pilegrimsarbeidet i Oslo. Medio mars og til over sommeren flytter senteret sin virksomhet midlertidig ut av Oslo Hospital og til gatekapellet på domkirkeplassen mot Karl Johans gate. Hensikten med dette er å få så bred kontaktflate mot publikum som mulig, spre informasjon, inspirere til pilegrimsvandring, involvere mennesker i det lokale pilegrimsarbeid gjennom vår nyopprettede pilegrimsforening St.Hallvard (se lenger ned). Den offisielle åpningen av pilegrimssenteret er foreløpig satt til St.Hallvards dag søndag den 15. mai, det arbeids pt. med planer for åpningen. Våren 2011 vil det produseres materiell i form av brosjyre og vandreguider for regionen som skal spres vidt. Gjennom året 2011 skal pilegrim som tematikk settes på dagsorden på en særlig måte for beboerne i stor-Oslo.

For mer detaljerte planer for 2011 vises det til handlingsplanen.

Pilegrimsarbeidet står på mange måter i startgropen i Norge. Ikke i praktisk forstand, men i spørsmålet om innhold og substans: Hva vil det si å være pilegrim i en senmoderne protestantisk kultursituasjon? Pilegrimsvandring har fått en renessanse i samtiden, og mennesker begir seg på vandring med svært så forskjellige motiver, ønsker og lengsler. Men hvordan lar pilegrimsvandring seg tenke på en meningsfull teologisk måte i dag, hvordan kan teologi og kirke gi tydningsnøkler til en lengsel som ligger til grunn for vandring og synliggjøres i praksis, og hvordan kan teologi og kirke gjøre vandringen til både en ytre og en indre vandring, til å samtenke kropp og spiritualitet, levd liv og eksistens i bevegelse? Pilegrimsinteressen og regjeringens satsning på pilegrimssaken representerer en sjelden ressurs og mulighet for kirke og samfunn. Men det krever samtidig både kompetanse og villighet til å gå inn i disse spørsmålene, det ligger et betydelig faglig arbeid og venter for å utløse dette potensialet.

Spesielt om status for arbeidet

I det følgende er anført de krav departementet har fremmet for virksomheten (angitt med departementets tall og ordlyd) med en punktvis redegjørelse for hvordan Pilegrimssenter Oslo innfrir disse. – I handlingsplan for 2011 fremkommer hvordan senteret konkret planlegger å utvikle virksomheten i henhold til disse krav.

1 Virksomhets- og ansvarsområde

”Hvert kontor skal ha sitt virksomhetsansvar knyttet til et definert geografisk område langs pilegrimsleden. Ansvarsområdene skal bestemmes slik at de sammen med Nidaros pilegrimsgårds ansvarsområde danner en sammenhengende kjede fra Oslo til Nidaros på begge sider av Mjøsa (Gudbrandsdalsleden øst og Gudbrandsdalen vest).”

Redegjørelse: Pilegrimssenter Oslos ansvarsområde langs vestleden er avklart til å strekke seg til Bønsnes kirke, hvor Pilegrimssenter Granavolden overtar ansvaret. Ansvarsområde langs østleden er avklart til å strekke seg til Eidsvoll hvor Pilegrimssenter Hamar overtar ansvaret.

(Senterleder forestår utsending av italienske pilegrimer. Milesteinen i ruinparken, vinterstid.)

2. Samarbeid

”Kontorene skal organiseres og virke slik at samarbeid om pilegrimssatsingen fremmes mellom kommuner, menigheter av ulike konfesjoner, næringslivsaktører og kulturinstitusjoner innenfor regionen.”

Redegjørelse: a) Kommuner: Gjennom høsten 2010 ble det opprettet svært god kontakt mot fylkeskommunen Akershus gjennom arkeolog og deltaker i Pilotprosjektet Ola Rønne. Samarbeidet retter seg særlig mot merking av leden samt strategiske drøftelser om virksomhet og profil. Pilotprosjektet ved dets leder Knut Lillealteren har tidligere år gjort flere fremstøt mot Oslo kommune for å etablere kontakter uten å lykkes. Både domprosten og daglig leder har gjort tilsvarende forsøk uten å lykkes. b) Menigheter: Gjennom høsten 2010 har Pilegrimssenter Oslo samarbeidet om vandringer med Gamlebyen, Uranienborg, Haslum, Østre Aker og Gamle Aker menigheter. Den katolske kirke i Oslo er informert om opprettelsen av senteret og biskopen er varslet om at han er ønsket med i senterets styre. c) Næringsliv og kulturinstitusjoner: Næringslivsaktører er involvert i arbeidet gjennom bruk av

spisesteder samt gjennom overnattingssteder ved vandringene. Kulturinstitusjoner er involvert i arbeidet gjennom godt samarbeid med Groruddalen historielag (som fikk etablert østleden i 2001) om ivaretagelse og merking av leden.

3. Daglig ledelse

"Ved hvert kontor skal det være ansatt en person som er ansvarlig for den daglige virksomheten."

Redegjørelse: Gjennom tilsetting av Roger Jensen som daglig leder i fast stilling i desember 2010 er dette mål innfridd, ytterligere tiltak ikke nødvendig.

4. Fornyelse av pilegrimstradisjonen

"Kantorene skal bidra til fornyelse og utvikling av pilegrimstradisjonen i Norge gjennom samarbeid seg imellom, med Nidaros pilegrimsgård, Pilotprosjekt Pilegrimsleden, pilegrimsprestene, pilegrimsforeningene og andre."

Redegjørelse: Gjennom høsten 2010 besluttet interimsstyret for Pilegrimssenter Oslo å igangsette en særlig satsning på arbeid med fornyelse av pilegrimstradisjonen, især det å frembringe ny historisk og aktuell kunnskap om denne. Daglig leder bruker sin kompetanse innen teologisk forskning generelt og Luther-forskning spesielt i dette feltet. Videre bruker daglig leder sine kontakter mot Universitetet i Oslo for å muliggjøre ny forskning på feltet blant studenter og ansatte. På nyåret 2011 lyses det ut mastergradsstipendier til kandidater som særlig arbeider i eller i skjæringen mellom fagfelt som teologi, religionshistorie, historie, arkeologi, sosiologi eller sosialantropologi, for å bringe ny historisk eller aktuell kunnskap om pilegrimsfenomenet, med en total kostnadsramme på 100 000 kr. Dette skjer i samvirke med det tverrfakultære forskernettverket PluRel (Religion i pluralistiske samfunn²) ved Universitetet i Oslo. Pilegrimssenter Oslo har også tatt initiativ til og stått i spissen for omstrukturering av Pilegrimsforeningen St.Olav (Trondheim) til å bli en landsomfattende paraplyorganisasjon og har etablert Pilegrimsforeningen St.Hallvard (under St.Olav) som pilegrimsforening for Oslo-regionen. Ved siden av dette mer akademiske arbeidet til fornyelse av pilegrimstradisjonen og mer konkret praktisk arbeidet med fornyelse av pilegrimstradisjonen gjennom foreningsarbeid, har Pilegrimssenter Oslo arbeidet tett med de øvrige sentrene, pilegrimsgården og pilegrimsprestene og Pilotprosjektet. – I møter og diskusjoner med representanter for Pilotprosjektet har det vært en del diskusjon om hvordan fornyelsen skal skje, i hvilken grad det kirkelige nærvær skal ligge til grunn, være med å prege pilegrimsarbeidet. Pilegrimssenter Oslo har flagget en tydelighet på at det kirkelige nærvær er avgjørende, at pilegrimstanken i Norge må rotføres som en kristen pilegrimstanke preget av vår kirkes særlige arv, samtidig som den kjennetegnes av økumenisk åpenhet og ikke er invaderende for mennesker som ønsker å stå på avstand av eller stå utenfor denne arv, bredt forstått.

² <http://www.uio.no/forskning/tverrfak/plurel/>

5. Konkrete tiltak

"Kontorenes hovedoppgave er å iverksette konkrete tiltak som bidrar til å utvikle vandring på pilegrimsleden både kvalitativt og kvantitativt."

Redegjørelse: Det vises til pkt 4 over, særlig hva som skrives om pilegrimsforeningene St.Olav og St.Hallvard. Høsten 2010 ble det arrangert 2 lokale pilegrimsvandring (med start i Østre Aker kirke (langs østleden) og Gamle Aker kirke (langs vestleden)) med påfølgende samling i pilegrimssenteret med bespisning og foredrag (med tema: "Fokus på Olavs-arven" og "Fokus på Oslos gamle historie") med samtale. I Bærum kommune er pilegrimsvandring en del av den kulturelle skolesekken, i 2010 var det her 40 vandringer fra 14 skoler med totalt 1551 skoleelever.

(Pilegrimer ønskes velkommen på Vålerenga Vertshus. Pilegrimsforedrag i Gamlebyen kirke.)

6. Ansvar for vedlikehold og merking av leden

"Da ansvaret for vedlikehold og merking av leden fortsatt skal ligge til kommunene i samarbeid med frivillige, skal kontorene bidra til utvikling og vedlikehold av veien i sitt område ved å tjene som informator, pådriver og veileder overfor de kommuner som hører inn under kontorenes ansvarsområde."

Redegjørelse: Det vises til pkt. 2 over om kontakter mot Oslo kommune og fylkeskommunen Akershus. Det arbeides som ovenfor anført tett mot Akershus. Sammen med representant for Akershus og representant for Pilotprosjektet, Eiler Prytz, har det vært gjennomført 5 yrkesvandring, primært langs vestleden men også langs østleden. Det er imidlertid avdekket at merker er tatt ned, det er grunn til å tro at dette er gjort av kommunens anti-tagging-patruljer som ikke har vært informert om pilegrimsmerking. Videre er det etablert god kontakt mot Groruddalen historielag som fyller 20 år i 2011 og har som plan å oppgradere østleden (som samtidig feirer 10 år). Pilegrimssenteret har vært behjelpelige med kontakter overfor kirke og kommune i planleggingsarbeidet, bl.a. vedr. planer om ny milestein ved Furuset kirke.

(Senterleder på yrkesvandring med arkeolog i Fylkeskommunen Akershus Ola Rønne, langs vestleden og langs østleden.)

7. Informasjons- og veiledningsansvar

”Kontorenes informasjons- og veiledningsansvar omfatter informasjon om pilegrimsvandring generelt og vandring mot Nidaros spesielt, med særlig vekt på vandring langs pilegrimsleden innenfor kontorenes ansvarsområde.”

Redegjørelse: Pilegrimssenter Oslo er lokalisert til Oslo Hospital og har gjennom lokaliseringen ingen klar kontaktflate mot ”publikum”, kontakt må skapes gjennom å invitere til særskilte aktiviteter og hendelser. Lokaliseringen fremstår ikke som noen ressurs for senterets arbeid, snarere en utfordring det må kompenseres for. Senteret er åpent for alle henvendelser og gjennom høsten 2010 har det vært mange henvendelser over mail og telefon, særlig fra Tyskland. Senteret gir vei- og rettledning om vandring i leden. Nettportalen pilegrim.info, hvor hvert senter også har en egen underside, er viktig for spredning av informasjon og veiledning.

8. Arrangere fellesvandring

”Ved siden av å informere og legge til rette for enkeltvandrere, skal kontorene arrangere fellesvandring i sin region. Kontorene skal virke i tilknytning til en kirke eller kapell der det kan holdes liturgiske markeringer ved utsendelse og ankomst. På fellesvandringene skal det følge med guide som også kan legge til rette for og bistå de som ønsker det med hensyn til ”den indre reisen”.

Redegjøres: Året 2010 ble det arrangert to kortere fellesvandring med prest og guide. Disse gikk fra hhv Østre Aker kirke (østleden) og Gamle Aker kirke (vestleden). Se for øvrig over under pkt. 5. Begge vandringene startet med gudstjeneste, det var flere lengre og kortere populære foredrag med teologisk, historisk og kulturhistorisk profil under vandringene.

9. Langvandring Oslo – Nidaros.

”Fellesvandringene skal arrangeres i samarbeid mellom kontorene, på en slik måte at det i størst mulig grad gir mulighet for langvandring hele veien fra Oslo til Nidaros.”

Redegjørelse: Året 2010 ble det gjennomført langvandring fra Oslo til Nidaros. Totalt 8 pilegrimer gikk fra Oslo til Bønsnes, ingen av disse gikk helt til Nidaros. Vandringen i regi av Oslo-senteret ble ledet av daglig leder som også er prest, og som tilrettela for den indre vandringen. Det var gjennomgående lagt inn to samlinger hver dag under vandringen, morgen og kveld, med salmesang, bibellesning og bønn. Under selve vandringen var det mange samtaler med enkeltpilegrimer om åndelige spørsmål og spørsmål og samtaler av mer fagteologisk art. På senere etapper var deltakelsen skiftende, enkelte steder ble den avlyst, siste strekning inn mot Trondheim hadde som vanlig god deltakelse, om lag 50 pilegrimer.

(Langvandrere ved Sæteren gård.)